

ARBEJDSMARKEDS-
KOMMISSIONEN:

FORKERT TIMING OG
FEJLATIGE VIRKEMIDLER

- Analyser, kritik og alternativer vedr.
Arbejdsmarkedskommissionens endelige rapport

2. gennemreviderede udgave

Økonom, Cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

ISBN: 978-87-992273-4-1

Småskrift nr. 2, Forlaget Alternativ

Copyright: Henrik Herløv Lund.

Analysen kan kopieres mod udtrykkelig kildeangivelse.

Udgives som e – publikation og som trykt rapport.

2. Udgave.

ISBN: 978-87-992273-4-1

Analysen er udgivet i serien: Småskrifter fra Forlaget Alternativ som småskrift nr. 2

Tak til min hustru, Annelise og mine børn, Mathias og Astrid, for opbakning til og tålmodighed under skriveprocessen.

Bogen udgives som e-publikation, der kan downloades gratis fra forfatterens hjemmeside. Endvidere kan den bestilles i ”rapportudgave” trykt, med spiralryg og fast for – og bagside. Bestilling modtages på nedenstående mail og rapporten fremsendes efter modtagelse af indbetaling af prisen: 75 kr + forsendelsesgebyr 50 kr., i alt 125 kr.

Indbetaling til: Nordea, Østerbro afdeling, Lyngby vej 20, 2100 Kbh. Ø.

Reg. nr. 2113. Konto: 7552 990 395. (Husk at anføre afsendernavn og adresse)

Analysen udgives af forlaget ”Alternativ” i serien ”Småskrifter”:

EAN 9788799227341

Engelstedsgade 54

2100 Kbh. Ø

Tlf.: 60 95 38 95.

Mail: herloevlund@mail.dk

www.henrikherloevlund.dk

Indhold

FORORD.	5
RESUME (kronik baseret på rapporten).	6
1. INDHOLD AF ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONENS ENDELIGE RAPPORT.	11
Forventede forslag fra Arbejdsmarkedskommissionen.	11
Den grundlæggende fejl: Ferringelse af overførselsordninger øger ikke beskæftigelsen under krisen!.....	12
Heller ikke forbedring af offentlige finanser.	14
2. GUD SKE TAK OG LOV FOR EFTERLØNNEN.	16
Kommissionens forventede efterlønsforslag.	16
Ingen beskæftigelseeffekt, men mærkbare sociale konsekvenser.	17
Efterlønnen modvirker krisens arbejdsløshedsstigning.	18
3. DAGPENGEINDGREB UDEN BESKÆFTIGELSESVIRKNING.	19
De forventede forslag.	19
Ingen beskæftigelseeffekt.	19
Statsfinansiell holdbarhed forbedres ikke.	20
4. FØRTIDSPENSION SKAL FORTRÆNGES AF UDVIKLINGSYDELTSE.....	21
Nyt angrebsfelt: Ordninger for personer med reduceret arbejdsevne.	21
Førtidspension erstattes i realitet af nyt, midlertidigt ”Udviklingsforløb”.	21
Forsørgelsesgrundlaget for mennesker uden arbejdsevne udhules.	22
Gives førtidspension i dag på forkert grundlag og i for stort omfang?	23
Effekt af forslaget.	24
Hvad er så meningen?	24
5. FLEKSJOB SKAL ”DEVALUERES”.	26
Arbejdsmarkedskommissionens forslag til omlægning af fleksjobordningen.	26
Effekter af forslaget.	27
Gives fleksjob i for stort omfang og på utilstrækkeligt grundlag.	28
Hvad er meningen så?	28
Omkostninger for fleksjobberne.	29
6. ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONEN TIL ANGREB PÅ DE SVAGE OG VELFÆRDEN.	30

Overførselsordninger handler om anstændighed overfor samfundets udstødte fra arbejdsmarkedet.	30
Arbejdsmarkedskommissionens forringelser sikrer IKKE velfærden.....	30
Åbent angreb på velfærdsstaten.....	31
7. LANGSIGTET ALTERNATIV TIL ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONENS STRATEGI.....	32
Behov for at få flere udenfor arbejdsmarkedet i beskæftigelse.....	32
Alternativ: Oprustning af de udenfor arbejdsmarkedet til beskæftigelse.....	33
Flere hænder gennem bedre fastholdelse.....	34
Beskæftigelsespotentiale mht. at reducere antal dagpenge - og kontanthjælpsmodtagere.	35
Beskæftigelsespotentiale i bedre integration.	37
Tilførsel af arbejdskraft udefra?.....	39
Samlet beskæftigelsesforøgelse.	40
8. HVOR PENGENE TIL EN LANGSIGTET INVESTERINGSSTRATEGI KOMMER FRA.....	42
Der ER samfundsøkonomisk råd.....	43
BILAG 1: De af arbejdsmarkedskommissionen september 2008 angivne effekter af kommissionens hovedforslag på beskæftigelse og offentlige finanser.	45

FORORD.

20. august fremlægger Arbejdsmarkedskommissionen sin samlede, endelige rapport med samt ”reformforslag”.

En række af disse forslag vedr. forringelse af dagpenge og efterløn er ganske vist gentagelser af forslag, som Arbejdsmarkedskommissionen fremlagde i september 2008 i rapporten: ”Arbejde, vækst og velfærd”. Disse forslag blev som bekendt ikke gennemført og det politiske klima for at gennemføre dem nu synes ikke at være gunstigt.

Men man kan på den anden side ikke taget noget for givet. Danmark har siden fået en ny statsminister, der synes at være endnu mere indstillet på blokpolitik end forgængeren og som synes at være sikret politisk flertal hertil.

Hertil kommer, at den endelige rapport også vil rumme en række nye forslag, som ikke var med i kommissionens første fremskyndende rapport fra sept 2008. Det drejer sig navnlig om indgreb i og forringelse af overførselsordninger for personer med reduceret arbejdsevne, navnlig førtidspension og fleksjob.

Hovedlinjer i Arbejdsmarkedskommissionens overvejelser blev maj 2009 fremlagt i en ”Redegørelse til trepartsdrøftelser maj 2009”.

Jeg har derfor syntes, at det fortsat er vigtigt at forholde sig til og kritisk debattere Arbejdsmarkedskommissionens forslag og har derfor udarbejdet denne kritiske analyse af de forventede forslag fra kommissionen, således som de tegner sig på basis af de to ovennævnte delrapporter fra kommissionen.

Der er hermed tale om en gennemrevideret udgave af den KRITISKE ANALYSE vedr. arbejdsmarkedskommissionen, som jeg udsendte august 2008 under titlen ”Dagpenge og arbejdsmarkedsreform: Forkert timing og fejlagtige analyser”.

Formålet med den var at lægge op til kritisk debat om Arbejdsmarkedskommissionens reformtanker, som de da tegnede sig. Men siden er kommissionens overvejelser blevet betydeligt mere bekendte og konkret og – nok så vigtigt – så har den samfundsøkonomiske situation også udviklet sig væsentligt siden da på grund af finanskrisen og den hermed følgende internationale og nationale økonomiske krise.

Derfor har jeg syntes, at en gennemgribende revision af analysen var på sin plads.

RESUME (kronik baseret på rapporten).

VELFÆRDSKOMMISSIONENS ARVTAGER..

Med fremlæggelsen af sin endelige rapport 20'ende august er Arbejdsmarkedskommissionen ved vejs ende.

Arbejdsmarkedskommissionen var tiltænkt at gøre arbejdet færdigt i forhold til Velfærds-kommissionens nyliberalt inspirerede reformplaner for velfærdssamfundet, hvoraf mange bortset fra efterlønsindgrebet imidlertid ikke blev gennemført. Arbejdsmarkedskommissionen blev bestyktet med en af Velfærdskommissionens økonomer, Jørgen Søndergaard, som formand. Og Arbejdsmarkedskommissionen har da også fortsat i velfærdskommissionens spor om, at velfærdsordninger underlægges økonomiske incitament og økonomisk begrundede stramninger.

Angiveligt skulle Arbejdskommissionen finde besparelser i arbejdsmarkedspolitikken og indenfor en række overførsler for at dække et hul i de offentlige finanser. Men dette hul var opstået på grund af regeringens uddeling af skattelettelse og var dermed i sidste ende en funktion af regeringens nyliberalistiske strategi med at forfordele privat forbrug og sektor i forhold til det offentlige.

Arbejdsmarkedskommissionens mission handlede således i sidste ende om at beskære en række offentlige overførsler for at finansiere skattelettelse.

MISSIONEN DER FUSEDE.

Arbejdsmarkedskommissionen viste sig imidlertid allerede i efteråret 2008 i stedet som den store fuser og bør også ende sådan. Da VK – regeringen i sidste øjeblik inden krisen forsøgte at benytte Arbejdsmarkedskommissionen som løftestang for længe efterstræbte forringelser af dagpenge og efterløn, ville – eller kunne – kommissionen (og regeringen) ikke se, at den økonomiske virkelighed allerede var skiftet.

Kommissionens forslag om halvering af dagpengeperiode og fremskyndet nedsættelse af efterløns – og pensionsalder blev begrundet med højkonjunkturs arbejdskraftmangel, men var i realiteten helt ude af timing, da krise og arbejdsløshed i stedet stod for døren. Det kunne ikke blot opposition og fagbevægelse, men den ganske befolkning se og Arbejdsmarkedskommissionens forslagspakke blev derfor en fuldstændig fuser, idet ingen af forslagene blev gennemført.

FREMTIDENS ØKONOMISKE REALITET: KRISE OG ARBEJDSLØSHED.

Med enøjet stædighed har Jørgen Søndergård og Arbejdsmarkeds-kommissionen imidlertid fastholdt den i første omgang kuldsejlede mission i håb om revanche ved næste runde i forbindelse med fremlæggelsen af kommissionens endelige rapport – dvs. nu. Og formentlig med den bagtanke om ikke andet at så nogle frø og sætte en dagsorden til senere gennemførelse.

Man har derfor fastholdt forslagene om indgreb overfor dagpenge og efterløn, tilføjet yderligere indgreb mod førtidspension og fleksjob og fastholdt begrundelsen med hensynet til sikring af arbejdskraftforsyning og beskæftigelse – om ikke andet, så på længere sigt.

Der er imidlertid ikke grund til andet end at også Arbejdsmarkedskommissionens endelige rapport skal blive lige så stor en fuser, som den første blev. Timingen er IKKE blevet bedre, men værre.

Danmark står med en dobbelt økonomisk krise. Udefra skyller den massive internationale finanskriser ind over os ledsaget af også styrtdyk på eksportmarkederne. Og indefra kommer en bolig – og forbrugskrise efter at Fogh – regeringen skattestop og lånereformer skabte en voldsom dansk boligboble.

Begge dele vil det tage dansk økonomi lang tid at komme sig over og der er derfor udsigt til 4 til 5 års vedvarende økonomisk krise, mens arbejdsløsheden må vurderes at stige til omkring 300.000.

FORSLAG UDEN EFFEKT PÅ BESKÆFTIGELSE OG OFFENTLIGE FINANSER.

Timingens er ikke Arbejdsmarkedskommissionens eneste svipser. Når kommissionen begrundes sine forslag med, at de skal sikre fremtidig arbejdskraft og beskæftigelse, er det begrundelser uden fundament og substans. .

De økonomiske realiteter så langt vi kender handler om stor og vedvarende arbejdsløshed. I denne sammenhæng skaber det selvfølgelig ikke mere beskæftigelse, hvis man lukker efterlønsordningen ned eller svinger den økonomiske pisk over dagpengemodtagere endside hvis man presser mennesker med i forvejen begrænset arbejdsevne tilbage på arbejdsmarkedet.

Det siger sig selv, at når Arbejdsmarkedskommissionens forslag på grund af krisen og arbejdsløsheden ikke har nogen som helst positiv effekt på beskæftigelsen vil de heller ikke have det på de offentlige finanser, fordi der ingen udsigt er til øgede skatteindtægter herved.

Også udsigten til besparelserne på de offentlige udgifter igennem Arbejdsmarkedskommissionens forslag må vurderes at være begrænset, hvad der også erkendes af kommissionen selv.

Tværtimod, en række af Arbejdsmarkedskommissionens forslag kunne tværtimod øge arbejdsløsheden. I en situation, hvor arbejdsløsheden er stor og stigende, er fx forslaget om at fremskynde forhøjelsen af efterlønsalderen, ikke blot dumhed, men nærmer sig forbrydelse. For de

ældre, som så ikke ville kunne opnå efterløn, ville med stor sikkerhed i stedet kunne stille direkte op i en hermed så meget større arbejdsløshedskø.

Ligesom de mennesker med reduceret arbejdsevne, som det fx kunne lykkes kommissionen at forhindre i at få førtidspension og fleksjob, ingen jordisk chance har for beskæftigelse i det arbejdsmarked, som tegner sig en årrække fremover. For allerede nu ser vi, at fleksjobbere ikke ansættes, men fyres i virksomhederne.

ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONENS FEJLAGTIGE VIRKEMIDLER.

Arbejdsmarkedskommissionens fejl har ikke blot bestået i dens utroligt ringe timing, men også i dens fejlagtige valg af virkemidler.

Fanget som den har været og er i nyliberalismens nu forældede økonomiske tænkning formår Arbejdsmarkedskommissionen ikke at erkende, at der skal en hel anden økonomisk strategi til for at skabe beskæftigelse. En strategi, der erkender, at krisen er i markedsøkonomien og den private sektor og at det derfor er det offentlige, som skal gå foran med at skabe øget beskæftigelse gennem øgede offentlige investeringer og øget offentlig velfærdsbeskæftigelse. Når det er det offentlige forbrug og velfærden, som holder beskæftigelsen og økonomien oppe og krisen og arbejdsløsheden i tømme, er det naturligtvis samfundsøkonomisk helt i skoven at jage velfærdsbesparelser.

Når man så tilmed gør det inden for en række overførselsordninger for samfundets ældre og nedslidte, for de fyrede og for mennesker med begrænset arbejdsevne kan det kun betegnes som at træde på dem, der i forvejen ligger ned. Det repræsenterer et helt uacceptabelt brud med det hensyn til de svage, som er lakmusprøven på, om vi overhovedet skal kunne tale om et velfærdssamfund.

FØRTIDSPENSION SKAL FORTRÆNGES.

De manglende sociale hensyn viser sig navnlig i Arbejdsmarkedskommissionens forslag vedr. førtidspension og fleksjob. Vedrørende førtidspension hævder kommissionen, at man vil forebygge, men ikke erstatte ordningen gennem nye forudgående ”udviklingsforløb”. Men udviklingsforløb skal ifølge kommissionen omfatte alle, hvor man blot ikke kan **udelukke**, at de engang i en ubestemt fremtid kan blive bedre og i stand til at arbejde i et eller andet omfang. Samtidig foreslår Arbejdsmarkedskommissionen ydelsen i udviklingsforløb væsentligt nedsat i forhold til førtidspension, hvorved kommunerne gives et stærkt incitament til fremover at vælge udviklingsforløb i stedet for egentlig førtidspension, uanset om der i realiteten sker og kan ske nogen rimelig udvikling heri.

I realiteten lægger kommissionen således op til fortrængning af den egentlige førtidspension til fordel for en midlertidig ordning i discountudgave. Konsekvenserne for de fra arbejdsmarkedet af helbredsgrunde udstødte vil imidlertid være stærkt negative : Ikke alene vil de blive langtidsparkeret på et yderst lavt forsørgelsesgrundlag, hvor de i årevis vil blive tvunget til at hutle sig igennem og hvor fremtiden konstant vil være uvis..

De vil samtidig på trods af ringe arbejdsevne og dårligt helbred blive kastebold for alle mulige og umulige ”aktiveringsforslag” og for vedvarende ”opfølgninger”, der skal retfærdige fastholdelsen af dem i disse ”udviklingsforløb” og om muligt presse dem tilbage på arbejdsmarkedet.

En sådan behandling af nogen af samfundets svageste kan vi ikke være bekendt.

OG FLEKSJOB SKAL ”DEVALUERES”.

Det samme gælder Arbejdsmarkedskommissionens forslag vedr. fleksjob. Men den angiveligt tilforladelige begrundelse at ville støtte de ”svageste” fleksjobbere foreslår Arbejdsmarkedskommissionen det offentlige løntilskud til fleksjob omlagt fra i dag at følge lønnen til at aftage i forhold til lønnen. Men da virksomhederne selvfølgelig ikke vil kompensere fleksjobberne lønmæssigt for det faldende offentlige tilskud, bliver konsekvensen alene den, at fleksjobberne betaler gildet i form af betydeligt lavere indkomst.

Skulle Arbejdsmarkedskommissionens forslag blive realiseret, vil fremtidens potentielle fleksjobbere såvel som arbejdspladserne blive nødt til at tænke sig om to gange, fordi fleksjobberne nu får forringet deres lønvilkår betydeligt i forhold til hidtil og for arbejdspladsernes vedkommende fordi de nu opdeles i et A og B-hold.

Den virkelige hensigt med denne devaluering af ordningen kan kun være på alle leder at blokere tilgangen uanset, at fleksjobordningen har været en succes og sørget for, at en lang række mennesker kunne blive på arbejdsmarkedet på trods af reduceret arbejdsevne og på samme overenskomstvilkår som de almindeligt beskæftigede. Et frontalangreb på det rummelige arbejdsmarked.

På grund af deres reducerede arbejdsevne er alternativet til fleksjob for disse mennesker næppe beskæftigelse de første mange år, men først arbejdsløsheds - og/eller sygedagpenge, dernæst formentlig kontanthjælp. En opskrift på social deroute udenfor arbejdsmarkedet.

Og hvorfor skal førtidspension fortrænges og fleksjob devalueres, når der alligevel er ringe eller ingen udsigt til beskæftigelse for og af de pågældende?

HVAD ER MENINGEN?

Det er bemærkelsesværdigt, at Arbejdsmarkedskommissionen i sine forslag gennemgående læner sig stærkt op af arbejdsgiverorganisationerne og CEPOS, hvem disse ”udveje” af arbejdsmarkedet længe har været en torn i øjet. Handler det i virkeligheden om, at man i den nyliberale lejr ønsker genskabt en ”sulten reservearme”, der kan ånde de beskæftigede lønmodtagere i nakken og bidrag til at holde deres løn – og velfærdskrav i tømme?

1. INDHOLD AF ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONENS ENDELIGE RAPPORT.

Forventede forslag fra Arbejdsmarkedskommissionen.

Den 20. August fremlægger Arbejdsmarkedskommissionen som anført sin endelige og samlede rapport.

Kommissionen blev som bekendt nedsat af VK – regeringen med det formål gennem arbejdsmarkedspolitiske reformer at skabe øget beskæftigelse med henblik på at udfylde et hul i 2015 – planen. Konkret skal der opnås en forbedring af de offentlige finanser på 14 mia. kr gennem flytning af omkring 50.000 personer fra overførselsindkomst til understøttet beskæftigelse¹.

I sin først og fremskyndede delrapport fra efteråret 2008 foreslog kommissionen som beskrevet i forordet en række indgreb overfor velfærdsstatens overførselsordninger, bl.a. overfor dagpenge og efterløn. Angiveligt skulle herigennem skabes øget beskæftigelse ved, at efterlønnere og ledige hermed ”motiveredes” til at blive på og/eller vende hurtigere tilbage på arbejdsmarkedet.

Forslagene hørte tydeligvis hjemme i højkonjunkturs kontekst med arbejdskraftmangel og høj beskæftigelse. Og det var det tydeligt, at regeringens intention var i sidste øjeblik inden krisen skyllede ind over landet at få gennemført en række velfærdsforringelser og stramninger af arbejdsmarkedspolitikken med henvisning til højkonjunkturs arbejdskraftmangel.

Men forslagene til efterløns –og dagpengestramninger kuldsejlede politisk, fordi de allerede på fremlæggelsestidspunktet var tydeligt ude af trit med den økonomiske krise og den dermed stigende ledighed og på grund af en derpå baseret modstand fra opposition og fagbevægelse.

Arbejdsmarkedskommissionen har imidlertid bebudet i sin nu kommende rapport at ville fastholde sin nyliberalistisk inspirerede strategi med at skabe beskæftigelse gennem brug af økonomiske incitamenters dvs. gennem forringelser af velfærdsstatens overførselsordninger. I kommissionens endelige rapport kan ikke blot forventes (gen)fremsat forslag om indgreb overfor efterløn og dagpenge, men også (nye) forslag om indgreb overfor førtidspension og fleksjob.

Politiske kræfter både fra opposition og regering var i efteråret afvisende overfor at tage efterløns og dagpengespørgsmålene op igen og risikere et nyt nederlag herpå.

Men siden har vi jo som anført fået en ny statsminister med et endnu mere fasttømret automatflertal end tidligere, så spørgsmålet er, om det fortsat vil være holdningen? Det er næppe tvivl om, at regeringen inderst inde gerne så alle Arbejdsmarkedskommissionens forslag gennemført, også dagpenge og efterlønsforslagene.

¹) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 2.

Herudover vil den endelige rapport jo også rumme en række forslag vedr. fleksjob og førtidspension, som er politisk mere uopdyrket land, men hvor der næppe kan være tvivl om, at nyliberalister i de borgerlige politiske partier, i arbejdsgiverorganisationerne og blandt borgerlige økonomer gerne så dem gennemført også.

Under alle omstændigheder skal man ikke tage fejl af, at Arbejdsmarkedskommissionen hvis ikke forslagene gennemføres her og nu vil forsøge at sætte en langsigtet reformdagsorden, der ligesom tidligere velfærdskommissionens forslag kan blive en fælles politisk platform for de nyliberalistiske kræfter i de borgerlige politiske partier, i arbejdsgiverorganisationerne og blandt borgerlige økonomer i banker, CEPOS og DØR.

Det er derfor under alle omstændigheder vigtigt med debatten omkring og alternativer til Arbejdsmarkedskommissionen.

Den grundlæggende fejl: Foringelse af overførselsordninger øger ikke beskæftigelsen under krisen!

Ligesom Arbejdsmarkedskommissionen gentager og fastholder sin strategi, gentager og viderefører den også de helt grundlæggende fejl, som denne er behæftet med: Forkert timing og fejlagtige virkemidler².

Kommissionens grundlæggende tankegang er et udtryk for nyliberalistisk inspireret udbudsøkonomi og handler om, at en styrkelse af arbejdsudbuddet ses som synonymt med øget beskæftigelse. Et øget arbejdsudbud beregnes dermed at ville give det offentlige en gevinst gennem sparede udgifter til overførsler og øgede skatteindtægter.

En sådan direkte sammenhæng mellem øget arbejdsudbud og øget beskæftigelse har der også til tider været. Fx var den der under højkonjunkturen fra 2004 til 2007, hvor der var arbejdskraftmangel og høj beskæftigelse og hvor selv hidtil udstødte grupper fra arbejdsmarkedet fandt beskæftigelse.

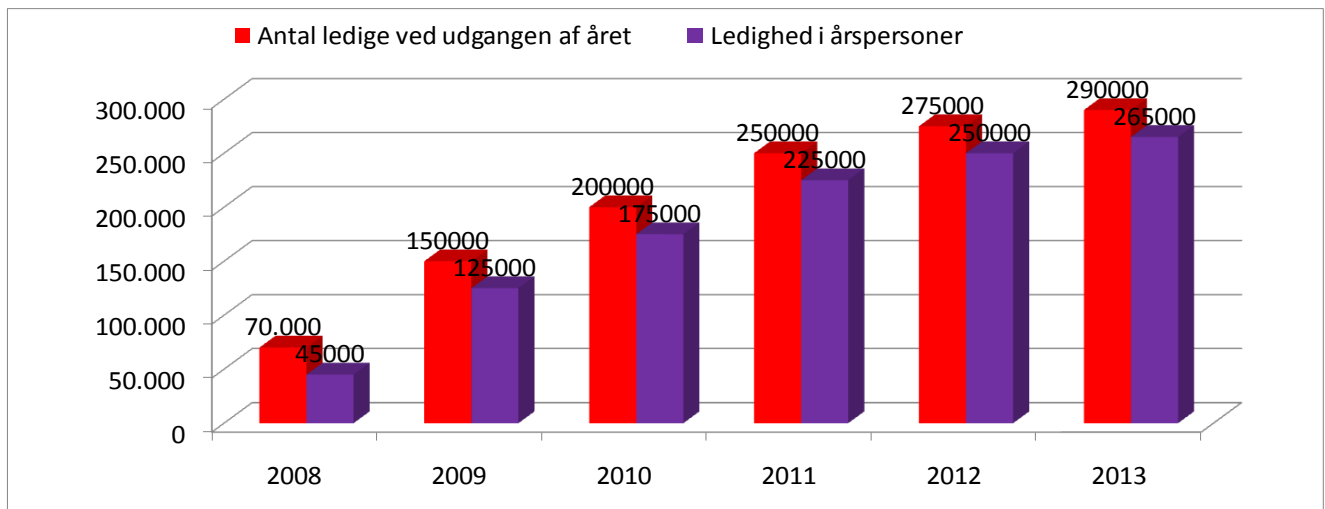
Men et sådant lighedstegn mellem øget arbejdsudbud og øget beskæftigelse er på ingen måde givet til enhver tid. Det afhænger ganske af, hvorvidt der er en til arbejdsudbuddet svarende efterspørgsel. Er der ikke – er udbuddet større end efterspørgsel, ja så bliver der ledighed.

Og det er som bekendt situationen nu: Med finanskrisen og den dermed følgende økonomiske krise er efterspørgslen efter arbejdskraft og beskæftigelsen styrtdykket og ledigheden er allerede nu over 100.000 med udsigt til at stige til op mod 250.000 personer i løbet af de næste par år.

²) Jf. Lund, Henrik Herløv: Dagpenge – og arbejdsmarkedsreform – forkert timing og fejlagtige virkemidler. Analyser, kritik og alternativer til Arbejdsmarkedskommissionen. Juli 2008. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

Og da krisen både er meget omfattende og dyb internationalt set og den samtidig er særlig kraftig og dyb i Danmark er der derfor i Danmark ikke udsigt til at krisen vil være overstået de første 4 til 5 år³. Dvs. at vi står foran en årrække med vedvarende høj ledighed.

Tabel: Forventet udvikling i ledigheden 2008 til 2013⁴.

Arbejdsmarkedskommissionens strategi for at øge beskæftigelsen gennem øget arbejdsudbud er således for det første helt fejlagtigt timet, idet den højkonjunktur for længst er passé, hvor et øget arbejdsudbud ville være sikret beskæftigelse.

Hertil kommer for det andet, at Arbejdsmarkedskommissionens strategi for øget beskæftigelse også er baseret på grundlæggende fejlagtige virkemidler: Øget arbejdsudbud skaber ikke øget beskæftigelse i en situation krise og stor og stigende ledighed, mens skaber blot mere arbejdsløshed. At skabe beskæftigelse handler tværtom om at skabe flere arbejdspladser.

Og her skabes flere arbejdspladser skabes ikke gennem nedskæringer af velfærden. Da det er i den private sektor at krisen hærger, kan beskæftigelsen mest effektivt sikres gennem fastholdelse af en høj OFFENTLIG efterspørgsel, herunder bl.a. fra modtagere af efterspørgselsindkomst samt gennem udbygning af den offentlige leverede velfærd.

Det ville være det rigtige, hvis regeringen øgede offentligt forbrug og beskæftigelse og en betydelig del af den øgede ledighed i den private sektor ville også kunne beskæftiges i den offentlige sektor. Men det gør regeringen ikke - tværtimod regner VK - regeringens 2015 – plan i de kommende med

³) Jf. Lund, Henrik Herløv: Den økonomiske krise i Danmark. Marts 2009.
www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

⁴) Kilde: Oven anførte værk.

en kraftig reduktion i væksten i det offentlige forbrug og med en meget begrænset vækst i offentlig beskæftigelse fra 2009 til 2015 på ca. 1000 personer årligt⁵. Det på trods af, at der med et stigende antal pensionister de kommende år, må forventes et mærkbart stigende behov for offentlige service.

Følges regeringens planer for den offentlige beskæftigelse, vil den offentlige sektor således langt fra få lov til at opsuge den stigende ledighed.

Heller ikke forbedring af offentlige finanser.

Det siger sig selv, at når Arbejdsmarkedskommissionens strategi ikke kommer til at skabe nævneværdig mere beskæftigelse under krisen, vil den heller ikke skabe nævneværdig forbedring af de offentlige finanser de første mange år. Disse skulle jo skabes navnlig gennem øgede skattebetalinger fra beskæftigelse, men det vil glimre ved sit fravær og det offentlige vil heller ikke spare penge, fordi det samlede antal modtagere af offentlige overførsler ikke vil falde.

Man skal i den forbindelse ikke lade sig forblænde af, at kommissionen uden tvivl vil garnere sin endelige rapport med flotte modelberegninger, der summer op med de 14 mia. kr, som er opgaven.

For det første skal man være opmærksom på, at det af Arbejdsmarkedskommissionens hidtidige delrapporter med fremgår⁶, at den beskæftigelsesforbedring, som kommissionen regner med, er af DEN STRUKTURELLE BESKÆFTIGELSE.

Begrebet er samhörrende med begrebet strukturel ledighed, som populært sagt betegner det laveste niveau, som ledigheden kan falde til, uden at lønudviklingen ”løber løbsk”.

Når Arbejdsmarkedskommissionen derfor taler om, at dens reformforslag vil forbedre den strukturelle beskæftigelse så og så meget, betyder det, at beskæftigelsen kan blive så og så meget større uden at antaste den strukturelle ledighed dvs. uden at lønudviklingen går grassat. Det betyder strengt taget ikke andet end, at der er et potentiale for at øge beskæftigelse og vækst uden stigende lønninger og priser.

Dette er imidlertid en teoretisk konstruktion. Heri ligger i sig selv ingen garanti for, at dette også omsættes i virkelighed dvs for at potentialet også realiseres gennem at flere virkelige levende mennesker faktisk kommer i job. I virkelighedens verden afhænger dette som anført af, hvorvidt der til et øget arbejdsudbud også er en dertil svarende stigende arbejdskraftefterspørgsel.

Her er Arbejdsmarkedskommissionens beregninger af reformforslagenes beskæftigelses og finanspolitiske effekt så for det andet baseret på neoklassisk/nyliberalistisk inspirerede økonometriske modeller, som fx DREAM - modellen, som i deres modelopbygning og funktion

⁵) Regeringen: 2015 – planen.

⁶) Jf. Arbejdsmarkedskommissionen: Arbejde, vækst og velfærd.

netop er kalibreret til at øget arbejdsudbud pr. definition skaber øget beskæftigelse (såkaldte "ligevægtsmodeller").

Sådanne modelberegninger siger dermed ikke noget om, hvorvidt der virkelig kommer en øget beskæftigelse og hvorvidt det offentlige hermed kommer til at tjene flere rigtige menneskepenge. Beregningerne er egentlig blot bare en selvbekræftelse af sin egen tilgrundliggende udbudsøkonomiske, men fejlagtige teoretiske antagelse om at øget arbejdsudbud til enhver tid skaber øget beskæftigelse og forbedrede offentlige finanser.

2. GUD SKE TAK OG LOV FOR EFTERLØNNEN.

Kommissionens forventede efterlønsforslag.

På trods af den politiske fiasko i efteråret 2008 har Arbejdsmarkedskommissionen som anført ikke mindst bebudet at ville genfremsætte forslagene om indgreb i efterlønsordningen.

Som det hedder i kommissionens seneste udspil: ”..efterlønsordningen er det enkeltområde, der kan give det største bidrag til at løse det holdbarhedsproblem, som kommissionen er blevet bed om at komme med forslag til ... Derfor vil kommissionens slutrapport også indeholde en række forslag om efterlønnen, der i varierende grad vil styrke de offentlige finanser”⁷

Man går her næppe helt forkert ved at gå ud fra, at hovedforslagene her vil svare til kommissionens fra september 2008.⁸

Det drejer sig for det første om at fremrykke indfasningen af den i den såkaldte ”velfærdsreform” fra 2006 beslutte forhøjelse af efterløns- og folkepensionsalderen fra henholdsvis 2019 og 2024, således at påbegyndelsen af de planlagte forhøjelser fremrykkes til at blive igangsat nu i stedet for om 10 år. Og for det andet om den såkaldte to års – regel, hvorved man i dag ved overgang til efterløn efter det 62. år modtager en højere efterlønsats og fritages for pensionsmodregning. Denne regel foreslog kommissionen forhøjet til 3 år⁹. Endelig har kommissionen varslet, at den vil gennem forslag om at forhøje efterlønskontingentet vil søge at få lønmodtagerne til at droppe efterlønnen af økonomiske grunde¹⁰.

Arbejdsmarkedskommissionen lægger sig her tæt af de pt. stærkt nyliberalistiske arbejdsgiverorganisationer - DA og DI - , som længe har krævet fuldstændig afvikling af efterlønnen og som minimum her og nu at indførelsen af højere efterlønsalder skulle fremrykkes i forhold til det i velfærdsforliget i 2006 aftalte.¹¹

Ligesom Arbejdsmarkedskommissionen også er på linje med den nyliberale højreorienterede tænketank CEPOS.¹²

⁷) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 14.

⁸) Arbejdsmarkedskommissionen: Arbejde, vækst og velfærd. September 2008.

⁹) Jf. oven anførte værk, s 50 ff.

¹⁰) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009.

¹¹) DA: Overheads til arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008.

¹²) Jf. Hansen, Mads Lundby: Håndtering af udfordringer til arbejdsmarkedet. Oplæg til Arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008.

Ingen beskæftigelseseffekt, men mærkbare sociale konsekvenser.

De ovennævnte forslag om stramning af efterlønsordningen blev – jf. bilag 1 - af kommissionen selv i dens rapport fra september 2008 vurderet til i gennemsnit at øge beskæftigelsen med 8 – 12.000 personer årligt eller akkumuleret over en 5 årig periode svarende til et samlet beskæftigelsesløft på i alt omkring 40 til 50.000 personer

Effekten på de offentlige finanser angives til en varig årlig forbedring af de offentlige finanser på omkring 6 mia. kr, jf. igen bilag 1.

Som tidligere beskrevet gælder imidlertid her, at dette kun holder ud fra en nyliberalistisk udbudsøkonomisk antagelse om at øget udbud pr definition skaber øget efterspørgsel, hvilket som anført kun gælder i teorien, men er ikke generelt gældende i virkeligheden, hvor udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft sagtens kan afvige markant fra hinanden..

Under den aktuelle økonomiske krise er beskæftigelsen og dermed efterspørgslen efter arbejdskraft som påpeget styrtdykket og jf. foran må det vurderes, at dette vil være situationen i en årrække fremover. Ja det må tilmed vurderes, at godt halvdelen af de arbejdspladser – omkring 120 til 130.000 -, der forsvinder under krisen, ikke vender tilbage, men nedlægges eller outsources permanent.¹³

Hertil komme, at alle erfaringer fra tidligere kriser peger på, at det navnlig er de mest marginelt stillede grupper på arbejdsmarkedet, som rammes af stigende arbejdsløshed. Det gælder ikke mindst svage, lavt uddannede og gamle, hvilket jo lige bestemt især er de grupper, som især benytter sig af efterlønsordningen. Stramning af efterlønsordningen vil derfor betyde, at en lang række udsatte uden nogen udsigt til arbejde i beskæftigelsens navn kastes ud i arbejdsløshedens usikkerhed.

Arbejdsmarkedskommissionens beregnede forøgelse af arbejdsudbuddet med op til 50.000 personer ved indgreb overfor efterlønnen vil hermed under disse betingelser IKKE forøge beskæftigelsen, men kun øge arbejdsløshedskøen med 50.000 ledige, som for manges vedkommende vil have meget ringe udsigter til at finde job.

Det betyder selvsagt, at den angivne positive effekt på statsfinanserne er lige så forsvindende.

¹³) Jf. Uddannelsesforbundet: Arbejdsmarkedskommissionen negligerer værdien af uddannelse. 06.05.09 www.uddannelsesforbundet.dk

Efterlønnen modvirker krisens arbejdsløshedsstigning.

Tværtimod må vi disse tider med kraftigt stigende arbejdsløshed og en regering, der fører en fodslæbende økonomisk politik med hensyn til effektivt at modvirke arbejdsløsheden¹⁴, sige gud ske tak og lov for efterlønnen.

Den samlede bruttotilgang til efterlønsordningen ligger pt. omkring 34-36.000 personer om året¹⁵. Forestiller man sig, at nyliberale politikere og arbejdsgiverrepræsentanter gennemtrumfede en prompte nedlæggelse af ordningen her og nu, ville resultatet være, at arbejdsløsheden de næste fire år blev forøget tilsvarende, da der jo ikke ville være efterspørgsel efter denne arbejdskraft i en situation med i forvejen høj ledighed.

Forøgelsen vil være formentlig være lidt mindre end de 34 -36.000 årligt, da nogle af de, som nu søger efterløn, i stedet formentlig ville overgå til andre overførselsordninger, navnlig førtidspension eller sygedagpenge. Men en samlet forøgelse af arbejdsløsheden frem til 2013 med omkring 30.000 personer årligt eller i alt 120.000 personer i forhold til ellers er næppe usandsynlig.

Det er slemt nok, at ledigheden ved udgangen af 2013 må vurderes at ligge på omkring 300.000 personer. Men var det ikke for efterlønsordningen, må den vurderes at ville nå helt op på omkring 420.000 personer ved udgangen af 2013 eller omkring 40 procent højere.

Gud ske tak og lov for efterlønsordningen.

¹⁴) jf. Lund, Henrik Herløv: Økonomisk krise og risiko for eksplosion i ledighed, men fortsat fodslæbende økonomisk politik, maj 2009. www.henrikherloevlund.dk

¹⁵) Kilde: Arbejdsdirektoratets statistik om efterlønsordningen.www.adir.dk

3. DAGPENGEINDGREB UDEN BESKÆFTIGELSESVIRKNING.

De forventede forslag.

Som beskrevet har Arbejdsmarkedskommissionen også tilkendegivet at ville genfremsætte hovedforslagene fra tidligere vedrørende indgreb i arbejdsløshedsdagpengene: ” Kommissionen fastholder hovedlinjen i de forslag på dagpengeområdet, som kommissionen fremlagde i sin delrapport i september 2008, herunder forslaget om en dagpengeperiode på to år”.

Kommissionen vil dog som noget nyt overveje, om der bør gives mulighed for, at den 2- årige dagpenge periode kan forlænges med fx et halvt år i perioder med særlig høj ledighed. Derimod udelukkes fortsat et højere ydelsesniveau.¹⁶

Et andet forslag, som kan tænkes genfremsat, er forslaget om, at 25-29 årige omfattes af de såkaldte ungeregler om lavere dagpengesats.

Også med hensyn til forslagene om forringelse af dagpengeordningen er der nøje overensstemmelse mellem Arbejdsmarkedskommissionen og de nyliberalistiske indstillede arbejdsgiverorganisationer i DA og DI, idet arbejdsgiverorganisationer længe har ført kampagne for en forringelse af dagpengeordningen, bl.a. gennem afkortning af dagpengeperioden.¹⁷

Ligesom Arbejdsmarkedskommissionen også her er på linje med den nyliberalistiske, højreorienterede tænketank CEPOS.¹⁸

Ingen beskæftigelseseffekt.

Samlet angav Arbejdsmarkedskommissionen i sin rapport fra september 2008, at dens dagpengeforslag ville kunne forbedre beskæftigelsen med årligt mellem 2.500 og 3.000 personer eller akkumuleret over 5 år 10 – 15.000 personer svarende til en ”varig” forbedring af de offentlige finanser på omkring 6 mia. kr, jf. bilag 1.

Også her må denne effekt siges at hænge i en overordentlig tynd tråd. I kommissionens rapport fra september 2008 hedder begrundelse, at ” ...en afkortning af dagpengeperioden fra de nuværende 4

¹⁶) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 12.

¹⁷) DA: Overheads til arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008

¹⁸)Jf. Hansen, Mads Lundby: Håndtering af udfordringer til arbejdsmarkedet. Oplæg til Arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008.

til 2 år .. vil øget tilskyndelsen til at søge arbejde ..., hvilket vil betyde kortere ledighedsperioder for den enkelte og et lavere niveau for den strukturelle ledighed. ”¹⁹.

At den enkelte således ”bibringes en stærkere motivation for at søge job” har jo imidlertid kun en betydning, hvis der er job at få. Arbejdsmarkedskommissionens analyse er i tilsyneladende blevet hængende i højkonjunktorens arbejdskraftmangel. Kommissionen har åbenbart ikke opdaget, at højkonjunktoren for længst er forbi og dermed også arbejdskraftmanglen og at Danmark tværtimod støt og roligt er på vej mod ny og længerevarende høj ledighed.

Igen er der således fra Arbejdsmarkedskommissionen tale om ualmindelig dårligt timing.

Men spørgsmålet er selvfølgelig, om det grundlæggende her ikke handler om den nyliberalistiske grundopfattelse af, at ledighed i bund og grund er selvforskyldt. Hvorved man jo kan kurere en hvilken som helst arbejdsløshed uanset omfang, når bare man presse de ledige hårdt nok på indkomst (og dermed også de beskæftigede på lønnen)?

Under alle omstændigheder må der mod forslaget indvendes, at når den registrerede arbejdsløshed allerede ligger på 105.000 og må vurderes at stige til op mod det tredobbelte frem til 2013, vil det naturligvis ikke medføre nogen som helst højere samlet samfundsmæssig beskæftigelse, om så hver eneste ledig tidoblede sin jobsøgningsindsats.

Når der ikke er arbejdspladser og dermed efterspørgsel nok efter arbejdskraft, vil der i sidste ende uanset den enkelte søgeindsats ende med at blive mange tusind jobs for lidt i forhold til arbejdskraftudbuddet.

Statsfinansiell holdbarhed forbedres ikke.

Forslaget om halvering af dagpenge vil således de næste 4 til 5 år ingen væsentlig positiv beskæftigelseeffekt have og dermed heller ikke medføre nogen væsentlig forbedring af de offentlige finanser.

Den effekt for de offentlige finanser, som måtte komme, vil alene handle om den besparelse, som opnås ved at et antal langtidsledige efter to år skubbes hurtigere fra dagpenge over på kontanthjælp. I forhold til 2015 -planens angivne hul i de offentlige finanser på 14. mia. vil det være for pebernødder at regne.

Der er således ingen samfundsøkonomiske forbedringer indenfor en overskuelig tid at hente i forslaget om dagpengeindgreb. Forslaget handler således alene om ideologi. Det er en udmøntning af den nyliberalistiske doktrin om, at det er godt med øget disciplinering af lønarbejderne gennem økonomisk pisk.

¹⁹) Arbejdsmarkedskommissionen: Arbejde, vækst og velfærd. September 2008, s 18.

4. FØRTIDSPENSION SKAL FORTRÆNGES AF UDVIKLINGSYDELSE.

Nyt angrebsfelt: Ordninger for personer med reduceret arbejdsevne.

Men Arbejdsmarkedskommissionens endelige rapport vil selvfølgelig ikke alene rumme stædig genfremsættelse af tidligere forgæves fremsatte forslag.

Som varslet i kommissionens rapport fra 7. maj 2009 vil et nok så væsentligt mål for Arbejdsmarkedskommissionen i dens endelige rapport være nye anslag mod velfærdsstaten og de svage gennem indgreb overfor de overførselsordninger, som i dag står til rådighed for de svageste på eller udenfor arbejdsmarkedet – de med stærkt reduceret arbejdsevne.

Det har her længe været ført kampagne fra DA og DI for, at tilgangen til førtidspensionen skulle begrænses og ikke mindst, at der skulle indføres tidsbegrænset førtidspension. En kontorchef i DA udtrykker det således: ” Vi skal væk fra denne her permanente udelukkelse fra arbejdsmarkedet. Især når det gælder yngre mennesker under 40 år med psykisk sygdom. Det er helt uacceptabelt, at de kommer på permanent førtidspension”.²⁰

Dette er naturligvis også et synspunkt som CEPOS har slået på tromme for.²¹

Førtidspension erstattes i realitet af nyt, midlertidigt ”Udviklingsforløb”.

Og Arbejdsmarkedskommissionen leverer igen de af nyliberalisterne ønskede forslag.

Ganske vist hedder det i kommissionens redegørelse fra maj 2009, at den nuværende varige førtidspensionsordning skal bibeholdes, men i realiteten vil man i vid udstrækning erstatte førtidspension med et såkaldt ”...udviklingsforløb, der skal hjælpe personer med ringe arbejdsevne ud af offentlig forsørgelse.”²²

Det centrale i forbindelse med forslaget om udviklingsforløb er, at det i modsætning til førtidspensionen ikke skal være en ”statisk” ydelse, men altså hermed er tilsigtet at være midlertidig.

²⁰)Jf. Information 15/12-08: ”Færre får førtidspension og fleksjob” og jf DA: Overheads til arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008

²¹)Jf. Hansen, Mads Lundby: Håndtering af udfordringer til arbejdsmarkedet. Oplæg til Arbejdsmarkedskommissionen, juni 2008.

²²) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 4.

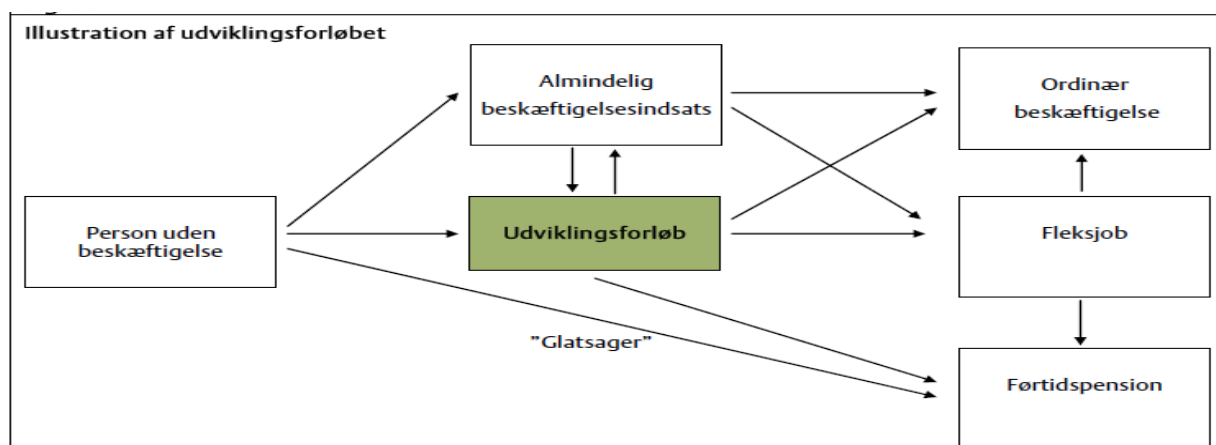
Og det vil blive langt flertallet af førtidspensionsansøgere, der vil blive parkeret her. Det vil de af Arbejdsmarkedskommissionen foreslåede meget vide kriterier sikre: ”Målgruppen for et udvikling er dem, som i en længere periode hverken kan arbejde, deltage i ordinær beskæftigelse eller deltage i en beskæftigelsesrettet indsats, men hvor man ikke kan udelukke, at de på et tidspunkt kan komme i arbejde (min understregning – hhl)”²³

Der er ikke tale om krav til at det skal dokumenteres, at der er mulighed for at komme i arbejde, nej det skal blot ikke kunne udelukkes at det er vil være tilfældet en skønne dag.

Kun i det helt oplagte sagt med varig og betydelig nedsat arbejdsevne (de såkaldte glatsager) vil der fremover blive tilkendt førtidspension, hvis det står til Arbejdsmarkedskommissionen.

Der er hermed klart lagt op til, at langt det store flertal af hidtidige ansøgere til førtidspension vil blive parkeret langvarigt i disse ”udviklingsforløb” og at de kun i undtagelsestilfælde vil nå frem til den egentlige og varige førtidspension.

Figur: Udviklingsforløbs indplacering ifølge Arbejdsmarkedskommissionen²⁴.

Forsørgelsesgrundlaget for mennesker uden arbejdsevne udhules.

At flertallet af mennesker, som sluses ind i sådanne udviklingsforløb, ikke kommer videre er så meget desto sikrere, fordi Arbejdskommissionen tilmed foreslår, at udviklingsforløb ledsages af en økonomisk ydelse svarende til kontanthjælp dvs. 9.500 for voksne ikke forsørgere og 12.600 kr. til forsørgere, hvilket er betydeligt lavere end de nuværende satser for førtidspension.

²³) Oven anførte værk, s 5.

²⁴) Ibid.

Sister for førtidspension 1. januar 2009

Enlige:	15.704 kr. pr. måned.
Gifte eller samlevende:	13.348 kr. pr. måned

Der er her ikke blot tale om en betydelig forringelse af indkomstgrundlag for mennesker, der ikke kan arbejde. Men hensigten med denne ”discountydelse” er tydeligvis at give kommunerne et kraftigt økonomisk incitament til at parkere så mange som overhovedet muligt i ”udviklingsforløb” og til ikke at sluse dem videre til egentlig førtidspension, uanset om der overhovedet sker nogen ”udvikling”.²⁵

Så selv om det hos Arbejdsmarkedskommissionen hedder, at forslaget om udviklingsforløb skal forebygge og ikke erstatte førtidspension, er der i realiteten tale om indførelse af en midlertidig ”discount” førtidspension, som i vid udstrækning netop vil blive brugt som erstatning for førtidspension.

Betegnelsen ”udviklingsforløb” er således et slående eksempel på moderne designersprog, hvor man for at få tingene til at glide lettere ned døber dem noget helt andet og mere positivt end der er dækning for i virkeligheden. I virkeligheden handler disse såkaldte ”udviklingsforløb” om indførelse af en ”midlertidig førtidspension i discount udgave”.

Gives førtidspension i dag på forkert grundlag og i for stort omfang?

Begrundelsen for forslaget er angiveligt, at den nuværende førtidspension ikke understøtter tilbagevenden til arbejdsmarkedet, hvis funktionsevnen hos førtidspensionisten senere skulle forbedres.

I realiteten handler dette imidlertid om, at Arbejdsmarkedskommissionen – i lighed med Arbejdsgiverne – er af den opfattelse, at for mange opnår førtidspension, navnlig for mange under 40 år og for mange begrundet med (midlertidige) psykiske funktionsevnenedsættelser²⁶.

Men førtidspension tilkendes ikke ud fra midlertidige psykiske vanskeligheder. Som formand for Dansk Socialrådgiverforening, Bettina Post, siger: ”Der er en forestilling om, at førtidspensioner

²⁵) Jf. LO, FTF og Danske Handicaporganisationer: Fælles erklæring til Arbejdsmarkedskommissionen 12.06.09

²⁶) Jf. Arbejdsmarkedskommissionen: Fortsat vækst i offentligt forsørgede med problemer ud over ledighed. Kan udviklingen vendes og hvordan? 9.juni 2008, s 5 ff.

alene bliver tildelt på baggrund af en diagnose. Men ... i dag giver man førtidspension efter et langt forløb, hvor man kan dokumentere, at den samlede arbejdsevne er nedsat til det ubetydelige,²⁷

Så antydningerne om, at for mange tildeles førtidspension på et forbigående og utilstrækkeligt grundlag er altså ikke korrekt.

Effekt af forslaget.

Forslaget handler heller ikke om, at kommissionen faktisk tror på, at de offentlige finanser vil blive forbedret i nævneværdigt omfang gennem øget beskæftigelse og/eller besparelser. Tværtimod erkender Arbejdsmarkedskommissionen selv, at ”Det samlede bidrag til den finanspolitiske holdbarhed fra øget arbejdsudbud fra personer med nedsat arbejdsevne kan ikke ventes at være stort.”²⁸

Det væsentligste bidrag til bedre offentlige finanser vil være besparelser på offentlige udgifter ved at ansøgere til førtidspension spises af med en lavere ”udviklingsydelse”. Denne besparelse kan for den enkelte kommune godt være følelig, men vil i det samlede store offentlige regnskab ikke veje tungt.

Afgørende er, at Arbejdsmarkedskommissionens angivne begrundelser for forslaget om at få personer med væsentligt reduceret arbejdsevne tilbage i beskæftigelse ikke blive opfyldt.

Det gælder som sagt navnlig i de nærmeste år, hvor der på grund af krise og stigende ledighed tværtimod er og vil være tale om, at de som fyres først netop er de svage på arbejdsmarkedet.²⁹

Det vil derfor heller ikke være personer med en fortid i mere eller mindre langvarige ”udviklingsforløb” og med fortsat større eller mindre handicaps, som virksomhederne tager ind.

Hvad er så meningen?

Den egentlige begrundelse for forslaget må være noget andet og man går næppe fejl af, at det der i virkeligheden tæller for Arbejdsmarkedskommissionen – som for arbejdsgiverne - er at presse så mange muligt til at blive på arbejdsmarkedet.

²⁷) Citeret fra Lehman, Christian: Antallet af førtidspensionister er stagneret. Information 11. Juni 2009

²⁸) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 3.

²⁹) Jf. Landsforeningen af fleks – og skånejobbere: Fleksjobbere frygter finanskrisen.

Som sagt næppe fordi man tror på beskæftigelse, men snarere for at genskabe en tilstrækkeligt stor "sulten reservearme", der kan "ånde de beskæftigede i nakken" og dermed holde lønudviklingen og velfærdskravene i tømme.

Konsekvenserne for de fra arbejdsmarkedet af helbredsgrunde udstødte vil imidlertid være rystende:

Ikke alene vil de blive langtidsparkeret på et yderst lavt forsørgelsesgrundlag, hvor de i årevis vil blive tvunget til at hutle sig igennem.

Men de vil samtidig på trods af yderst begrænset arbejdsevne og dårligt helbred blive kastebold for alle mulige og umulige "aktiveringsforslag" og for vedvarende "opfølgninger", der skal retfærdige fastholdelsen af dem i disse "udviklingsforløb".

Vi taler her om nogen af samfundets svageste med dårligt helbred og ringe eller ingen arbejdsevne. Til dem består Arbejdsmarkedskommissionens tilbud ikke i beskæftigelse, men i langtidsparkering på "smalhals" og i vedvarende usikkerhed, ydmygelse og forarmelse.

Rystende, hvis dette forslag realiseres.

5. FLEKSJOB SKAL ”DEVALUERES”.

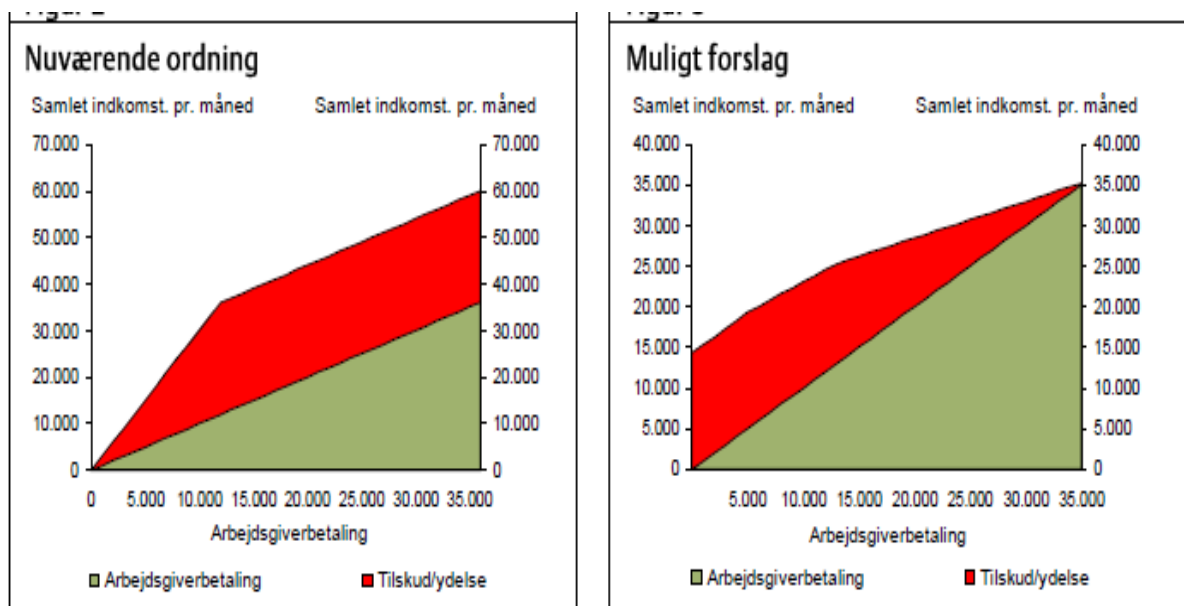
Arbejdsmarkedskommissionens forslag til omlægning af fleksjobordningen.

Også fleksjob skal ifølge Arbejdsmarkedskommissionens redegørelse fra maj 2009 afgørende forringes.

Der kan i Arbejdsmarkedskommissionens endelige rapport på dette punkt først og fremmest forventes forslag om omlægning af det offentlige løntilskud, der i forbindelse med fleksjobordningen ydes til arbejdsgiveren for at fremme beskæftigelse af personer med nedsat arbejdsevne.

Dette løntilskud er i dag overvejende proportionalt med lønnen, men foreslås omlagt, så det er aftagende (degressivt) i forhold til lønnen, jf. nedenstående figur.

Figur: Løntilskud i fleksjob i forhold til arbejdsgiverbetaling i nuværende ordning og ifølge Arbejdsmarkedskommissionens forslag.³⁰

Anm.: I figur 2 er løntilskuddet beregnet for en fleksjobansat med et løntilskud på 2/3.

Forslaget indebærer med kommissionens ord angiveligt, at ”løntilskudsmidlerne flyttes fra ”stærke fleksjobsansatte, der kan opnå en høj betaling (læs løn – hhl) fra deres arbejdsgiver til personer med lille arbejdsevne ..”³¹

³⁰) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 8.

³¹) Oven anførte værk, s. 7.

Reelt vil konsekvensen for en lang række fleksjob være, at det offentlige løntilskud nedsættes. Og da virksomhederne helt sikkert ikke vil betale mere end det de modtager arbejde for, er konsekvensen således, at det er fleksjobbernes indtægt, der i sidste ende vil blive nedskåret.

På dette punkt havde Arbejdsmarkedskommissionen fra Arbejdsgiverorganisationerne på forhånd fået i opdrag, at betalingen i fleksjob skulle nedsættes, således fx DA, hvor kontorchef Henrik Bach Mortensen havde følgende input til kommissionen: ”I dag får fleksjobberne fuld løn – også for den tid, de ikke arbejder... Vi mener, at de i stedet for fuld løntilskud skal have en lavere ydelse i den tid de ikke arbejder”³².

Og igen ser vi Arbejdsmarkedskommissionen nøje levere det af arbejdsgiverne krævede forringelsesforslag.

Effekter af forslaget.

Ligesom ved kommissionens forslag om førtidspension handler forslagene om fleksjob heller ikke om beskæftigelse og statsfinansier, thi som kommissionen jf. foran lakonisk bemærkede: ” Det samlede bidrag til den finanspolitiske holdbarhed fra øget arbejdsudbud fra personer med nedsat arbejdssevne kan ikke ventes at være stort.”³³.

Lidt indpakket erkender kommissionen hermed, at der ikke i væsentligt omfang vil være øget beskæftigelse forbundet med hverken førtidspensions - eller fleksjobforslagene.

Spørgsmålet om øget beskæftigelse fortjener dog et par ord med på vejen, Thi kommissionen angiver jo alligevel i sin redegørelse fra maj 2009 et beskæftigelseshensyn som baggrund for forslaget, idet det fremhæves, at som fleksjobordningen er i dag har såkaldt ”stærkere” fleksjobansatte ”...ingen økonomisk tilskyndelse til at øge sin arbejdsindsats, forbedre arbejdssevnen eller komme i ordinær beskæftigelse”.³⁴

Med ord lægger Arbejdsmarkedskommissionen op til at den foreslåede omlægning til skabe en sådan øget tilskyndelse til at arbejde mere og dermed øget beskæftigelse.

Dette må dog karakteriseres som rent illusionsmageri. Som tidligere påpeget er det her under krisen de svage grupper, som under højkonjunkturen kom sidst i beskæftigelse, som nu under krisen fyres først, herunder i den private sektor også personer i værende fleksjob. Der er altså foreløbig under de nærmeste 4 til 5 års fortsatte krise med betydeligt arbejdsløshed ingen grund til at forvente, at

³²) Citeret fra Lehman, Christian: Antallet af førtidspensionister er stagneret. Information 11. Juni 2009

³³) Arbejdsmarkedskommissionen: Oplæg til trepartsdrøftelse 7. Maj 2009, s 3.

³⁴) Oven anførte værk, s 7.

arbejdsgiverne vil efterspørge øget indsats fra fleksjobbere eller ansætte flere i fleksjob, snarere tværtimod.

Gives fleksjob i for stort omfang og på utilstrækkeligt grundlag.

Men i ovenstående påstand fra Arbejdsmarkedskommissionen om, at en række fleksjobbere godt kunne arbejde mere, ligger jo også en indirekte kritik for, at fleksjob i dag skulle blive tildelt på et forkert grundlag og i et forkert omfang – at der er nogen der får dem, som egentlig er bedre end som så.

Dette siges også mere direkte i kommissionens redegørelse fra maj 2009: ”...nogle af de nuværende fleksjobbere kunne formentlig have fastholdt et job uden ordningen”³⁵.

Den påstand om, at nogle fleksjobbere i virkeligheden er raske til ordinært arbejde er imidlertid blevet tilbagevist af en undersøgelse foretaget af Socialforskningsinstituttet (hvor Arbejdsmarkedskommissionen formand Jørgen Søndergård er direktør).

Undersøgelsen har netop sammenlignet funktionsevne hos fleksjobbere med funktionsevnen hos andre grupper, der er udenfor arbejdsmarkedet på grund af reduceret arbejdsevne. Og konklusionen er, at funktions og arbejdsevnen blandt fleksjobbere er på niveau med evnen hos personer, som i dag er udenfor arbejdsmarkedet på grund af helbredsmæssige problemer.³⁶

Jørgen Søndergaards egne forskere har således dementeret Arbejdsmarkedskommissionens egne hidtil udokumenterede påstande om løsagtig tildeling af fleksjob.

Hvad er meningen så?

Hvis forslaget som oven anført reelt ikke vil skabe øget beskæftigelse, hvad handler det så om?

Ja, når omlægningen af tilskuddet for en betydelig del af fleksjobberne vil med medføre indtægtsnedgang, fordi virksomhederne ikke vil godtgøre dem det nedsatte løntilskud, vil de forringede økonomiske forhold i ordningen naturligt nok tvinge en række potentielle fleksjobbere til at tænke i andre baner end fleksjob.³⁷

³⁵) Ibid.

³⁶) SFI: Handicap og beskæftigelse 2006. Udgivet oktober 2008.

³⁷) Jf. socialrådgiver Lene Munch Petersen i Auken, Gunvor: Kommission lægger op til socialpolitisk nytænkning. Information 5. Maj 2009.

Mon ikke det er her hunden ligger begravet. Den reelle hensigt med ordningen handler hverken om at tilgodese ”svage” fleksjobbere eller om at udvirke øget beskæftigelse for ”stærke” fleksjobbere, men om slet og ret at begrænse tilgangen til ordningen.

Et krav arbejdsgiverne længe har fremført.

Hvorfor så begrænse adgangen til fleksjob? Ja, som anført handler det ikke om beskæftigelse. De private virksomheder er allerede i dag ganske tilbageholdende med at ansætte i fleksjob, langt de fleste sådanne ansættelser sker i det offentlige. Og som påpeget vil de private virksomheder i de kommende år på ingen måde være tilbøjelige til at ændre adfærd på dette punkt, tværtimod.

Så er vi – som ved kommissionens forslag om førtidspension – tilbage ved, at det handler om at få dem tilbage på arbejdsmarkedet i den eneste anden funktion de så kan have, når de altså ikke ansættes. De skal tilbage på arbejdsmarkedet for at fungere som ”reservearme”, der kan ånde de beskæftigede i nakken og samtidig gøre dem mindre tilbøjelige til at stille krav.

Omkostninger for fleksjobberne.

Men for fremtidige fleksjobbere vil Arbejdsmarkedskommissionens forslag, hvis det gennemføres, som fremgået have betydelige omkostninger:.

De må acceptere forringede indkomstforhold og de må ikke mindst acceptere en stærkere opdeling af arbejdsmarkedet i et A og B –hold, hvor de selv tilhører den lavere lønnede og lavere rangerende anden klasses arbejdskraft.

6. ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONEN TIL ANGREB PÅ DE SVAGE OG VELFÆRDEN.

Overførselsordninger handler om anstændighed overfor samfundets udstødte fra arbejdsmarkedet.

Arbejdsmarkedskommissionens forslag vedrører personer på offentlige overførselsordninger. Personer som på grund af nedslidning og alder, ledighed eller reduceret arbejdsevne og helbredsmæssige problemer er stødt ud af arbejdsmarkedet.

Gennem velfærdsstaten er der her skabt solidariske ordninger, som sikrer mennesker med for reduceret arbejdsevne til at de kan klare sig på arbejdsmarkedet, at de alligevel kan opretholde en rimelig levestandard (førtidspension) eller en mulighed for tidlig tilbagetrækning ved nedslidning (efterløn).

Og der skabt solidariske ordninger, som også sikrer personer med fortsatte muligheder for tilknytning til arbejdsmarkedet mod forarmelse ved ledighed (arbejdsledighedsdagpenge) eller ved kun delvist tab af arbejdsevne giver dem mulighed for at bevare tilknytningen til arbejdsmarkedet med offentligt løntilskud (fleksjob).

I sidste ende handler disse ordninger om anstændighed og solidaritet: Hvorvidt vi vil sikre udstødte og svage grupper i forhold til arbejdsmarkedet et anstændigt liv på trods af den ”vanskæbne”, de har været udsat for.

Overførselsordningerne er altså en uadskillelig del af en solidarisk og anstændig velfærdstat.

Arbejdsmarkedskommissionens forringelser sikrer IKKE velfærden.

Fra Arbejdsmarkedskommissionen blæses - som det er fremgået med al tydelighed er fremgået - over en bred bank til angreb på disse solidariske velfærdsordninger for arbejdsmarkedets og samfundets svageste.

Det sker med det angivelige mål at sikre velfærden gennem at øge beskæftigelsen og herigennem sikre offentlig finansiering af den. Forringelserne skal øge arbejdsstyrken og angiveligt dermed gøre det muligt for virksomhederne at øge beskæftigelsen.

Som vi har set vil der i en årrække fremover dog reelt ikke være tale om nogen nævneværdig beskæftigelseseffekt. På grund af den dobbelte økonomiske krise i Danmark vil der i de næste 4 til

5år være tale om fortsat stigende arbejdsløshed til op mod 300.000 registrerede officielle ledige. På grund af manglende nettoefterspørgsel efter arbejdskraft vil enhver forøgelse af arbejdsudbuddet, der opnås ved med økonomiske midler at presse mennesker ud af overførselsordningerne, dermed kun skabe øget arbejdsløshed og ikke mere beskæftigelse.

De utvivlsomt flotte modelberegninger af ”strukturelle” forbedringer af de offentlige finanser, som Arbejdsmarkedskommissionen utvivlsom vil offentliggøre i sin endelige rapport, vil således intet have på sig på grund af de faktiske økonomiske konjunkturer.

Arbejdsmarkedskommissionens forslag sikrer således ikke velfærden.

Åbent angreb på velfærdsstaten.

Tværtimod vil Arbejdsmarkedskommissionens forslag i en årrække fremover kun føre til øget arbejdsløshed, især hvis det skulle lykkes at komme igennem med forslaget om hurtig afvikling af efterlønnen.

Man spørger derfor sig selv, om det egentlige formål med kommissionens angreb på overførselsordningerne da også netop handler at genskabe en økonomisk presset reservearme i arbejdsmarkedets udkant, som kan ånde de beskæftigede i nakken og bidrage til at disse holder igen med løn og velfærdskrav.

Arbejdsmarkedskommissionens forslag om forringelse en række overførselsordninger for udstødte fra arbejdsmarkedet og dermed en række af samfundets svageste kan endvidere kun betragtes som et åbent angreb på selve velfærden.

Kommissionens forslag vedr. efterløn, dagpenge, førtidspension og fleksjob har selve det at forringe velfærden tilbage som formål.

Som vi har set, følger Arbejdsmarkedskommissionens forslag nøje kravene og holdningerne fra de stærkt nyliberalistisk prægede arbejdsgiverorganisationer og holdningerne fra nyliberalistiske økonomer og politikere såsom CEPOS.

Arbejdsmarkedskommissionens forslag skriver sig klart og tydeligt ind i de seneste årtiers nyliberalistiske angreb på velfærdstaten i Danmark og i den vestlige verden generelt ³⁸ og som hænger sammen med at borgerskabet og arbejdsgiverne kæmper for at rulle velfærdsstaten tilbage.

³⁸) Jf. Lund, Henrik Herløv: Mod det todelte samfund. Nyt fra samfundsvidenskaberne, september 2009.

7. LANGSIGTET ALTERNATIV TIL ARBEJDSMARKEDSKOMMISSIONENS STRATEGI.

Behov for at få flere udenfor arbejdsmarkedet i beskæftigelse.

Med denne kritik af Arbejdsmarkedskommissionens forslag skal der imidlertid på ingen måde her afvises, at der på langt sigt vil være behov for at øge beskæftigelsen ved, at flere af de udenfor arbejdsmarkedet kommer i arbejde.

Tværtimod, det vil der være brug for på den anden side af krisen, hvilket som anfører mindst ligger 4 til 5 år forude og måske længere.

På dette tidspunkt vil der imidlertid klart være brug for flere hænder til at erstatte den stigende afgang fra arbejdsmarkedet på grund af pensionering de næste 10 til 15 år. Det vil der behov for alene som følge af, at beskæftigelsen som konsekvens af ældredviklingen vil dale betydeligt.

Figur: Arbejdsstyrkens udvikling 2007 til 2020.

Regeringen ser imidlertid kun dette behov for øget tilgang af arbejdskraft i den private sektor, idet man jf. 2015 – planen stort set vil lade den offentlige beskæftigelse forblive på samme niveau.

Men det kan man ikke være enige i. Tværtimod vil der være et stort behov for også at øge beskæftigelsen i den offentlige sektor, idet alene den demografiske udvikling tilsiger en betydelig

stigning i offentlig beskæftigelse, hvortil kommer behovet for at øge kvaliteten i de offentlige velfærdsydelser og udvikle nye offentlige tilbud.

Af hensyn til både afgang fra den private sektor på længere sigt såvel som for at få udført velfærdsopgaverne i den offentlige sektor også på kortere sigt vil det være nødvendigt med initiativer til at kompensere den dalende arbejdsstyrke dvs. for at øge rekrutteringsgrundlaget.

Hvis hænderne ikke er der til at udføre velfærdsopgaverne, vil velfærden jo så at sige af sig selv blive skåret ned.

Og her er det naturligvis oplagt at søge at øge arbejdsstyrke og beskæftigelse ved at reducere beskæftigelsesreserven på omkring 750.000 personer på midlertidig eller varig indkomsterstattende ydelse.

Alternativ: Oprustning af de udenfor arbejdsmarkedet til beskæftigelse.

Det afgørende er imidlertid hvilke virkemidler der tages i anvendelse hertil.

Som det er fremgået handler strategien i Arbejdsmarkedskommissionens forslag om anvendelse af mere økonomisk pisk, der skal tvinge mennesker på overførselsindkomster tilbage på arbejdsmarkedet uanset negative indkomstmæssige og helbredsmæssige konsekvenser.

Men der findes en alternativ strategi hertil: At få flere ud på arbejdsmarkedet gennem at opruste modtagere af overførselsindkomst til arbejdsmarkedet ved at investere i dem og tilføre dem øgede ressourcer økonomisk, uddannelsesmæssigt, sundhedsmæssigt og i øvrig, således at de kan kæmpe sig tilbage og forblive på arbejdsmarkedet og faktisk komme i arbejde.

Det handler selvsagt for det første om en lang række tiltag, der skal forebygge tilgangen til overførselsordningerne: Om at investere i bedre arbejdsmiljø og i bedre sundhedsbehandlinger, således at navnlig fødekæden til sygedagpenge samt førtidspension og fleksjob brydes.

Men det handler – i modsætning til Arbejdsmarkedskommissionens indsnævring af rummeligheden - for det andet om en indsats for større rummelighed på virksomheder og arbejdsmarked og om sikring af bedre fastholdelse gennem større adgang til opsupplering af deltidsbeskæftigelse, gennem mere fleksible efterløns og pensionsordninger med større adgang til arbejde uden modregning.

Og det handler endelig for det tredje ikke mindst om at investere i nødvendig uddannelse og opkvalificering af grupperne udenfor arbejdsmarkedet.

Nedenfor skal skitseres elementer i en sådan strategi til sikring af et langsigtet beskæftigelsesløft på 60.000 personer gennem reduktion i antallet af mennesker udenfor arbejdsmarkedet.

Det er dog nok tvivlsomt, om alle fremtidige arbejdskraftbehov kan løses ad denne vej, hvor vi også må tænke i øget tilgang af arbejdskraft udefra til det danske arbejdsmarked.

Flere hænder gennem bedre fastholdelse.

Der er for det første betydelige muligheder i at øge arbejdsstyrken gennem at fastholde de værende ansatte længere.

ET hovedindsatsområde består her i at gøre det mere attraktivt at blive i de værende jobs gennem seniorstillinger, indsats for bedre arbejdsmiljø samt en udvikling -/uddannelsesgaranti for ældre offentligt ansatte over 50 år.

Det som der i realiteten er behov for her, er at der afsættes penge til oprettelse af seniorstillinger i større omfang, hvor seniorer kan arbejde på deltid med fortsat arbejdgiverbetaling af fuldt pensionsbidrag og med delvis kompensation for lønnedgang.

Samtidig vil ikke mindst mere fleksible tilbagetrækningsordninger, hvor det bliver langt mere økonomisk fordelagtigt at arbejde på deltid kombineret med efterløn/pension på deltid, også kunne udbygge arbejdsstyrken.

Endvidere er mange offentlige på deltid. Ifølge Danmark Statistik var der i 2007 omkring 86.000 personer and sat på deltid, heraf 52.000 i den offentlige sektor. Kunne de bringes op på fuldtids beskæftigelse ville det give en større offentlige beskæftigelse

Hvis alle deltidsansatte på mellem 22 og 29,5 timer om ugen kunne opnå fuldtidsbeskæftigelse ville det ifølge en beregning af AE – rådet indebære en beskæftigelsesfremgang på mellem 17 og 34.000 fuldtidsansatte³⁹.

Deltidsansatte skal naturligvis tilbydes opnormering udover eksisterende antal fuldtidsbeskæftigede.

³⁹) Jf. Frederik I. Pedersen (AE – rådet): Lavere vækst de næste 10 år, s. 14-

Tabel: Beskæftigelsespotentiale i fastholdelsestiltag mm⁴⁰.

Indsatsområde:	Beskæftigelsesforbedring: (beskæftigede personer)
Seniorpolitik	
Mere fleksible tilbagetrækningsordninger	
Deltidsansatte på fuldtid	
I ALT	10 - 15.000

Beskæftigelsespotentiale mht. at reducere antal dagpenge - og kontanthjælpsmodtagere.

Når det drejer sig om at øge beskæftigelsen er det vigtigt at fastholde og tage udgangspunkt i den realitet, at der på trods af en historisk lav ledighed stadig er en ikke hel lille bruttoledighed, når vi medregner aktiverede. En del heraf kan gennem en kombination af en række forskellige tiltag og gennem et langt sejt træk sluses ind på arbejdsmarkedet.

Der skal derfor for det andet navnlig sættes på at få flere ledige, aktiverede og kontanthjælps/startshjælpsmodtagere i beskæftigelse. Bærende i en sådan indsats skal være en øget uddannelsesindsats, der skal sikre de udenfor arbejdsmarkedet opkvalificering til arbejdsmarkedets behov⁴¹.

Også en indsats for bedre sygefravær gennem øget indsats for genoptræning ved arbejdsskader samt gennem forebyggelse af sygdom som følge af arbejdsmiljø er der også et stort potentiale i. Som anført har Det Nationale Forskningscenter skønnet, at op mod en tredjedel af sygefraværet skyldes dårligt arbejdsmiljø. Det kræver imidlertid investeringer i et bedre arbejdsmiljø.

Det er ikke mindst i den offentlige sektor, at arbejdsmiljøet indenfor navnlig ældrepleje og sundhedssektor er belastende. AE – rådet har beregnet, at hvis det gennemsnitlige sygefravær i

⁴⁰) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdskommissionen og velfærdsreformen samt jf. Den Alternative Velfærdskommission: Kvalitet med fokus på mennesket. Tallene er tilpasset den i dag ændrede beskæftigelsessituation. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

⁴¹) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdsreformen og velfærdskommissionen. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

kommunerne kunne bringes ned på niveauet for sygefraværet i den private sektor ville det svare til omkring 7.000 fuldtidsstillinger⁴².

Det er naturligvis imidlertid som anført afgørende, at hverken reduktion i antal dagpenge eller i antal kontanthjælpsmodtagere skal ske gennem arbejdsmarkedskommissionen respektive regeringens brug af øget økonomisk pisk, men som anført gennem at investere i oprustning af den udenfor arbejdsmarkedet stående arbejdskraft.

Dette skal navnlig gennem investering i bedre kvalificering af modtagere af arbejdsløshedsdagpenge og kontanthjælp⁴³, gennem investering i bedre sundhed og helbred for sygedagpengemodtagere og kontanthjælpsmodtagere i form af flere og billigere behandlingstilbud samt⁴⁴ gennem at øge kontant – og startshjælpsmodtageres økonomiske ressourcer⁴⁵.

Der kan i den forbindelse også være behov for at kigge på dækningsgraden af dagpengene⁴⁶,

⁴²) Jf. Frederik I. Pedersen (AE – rådet): Lavere vækst de næste 10 år, s. 15.

⁴³) Jf. Lund, Henrik Herløv: Arbejdsmarkedskommissionens reformforslag – forkert timing og fejlagtige virkemidler. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

⁴⁴) Jf. Lund, Henrik Herløv: SYGEFRAVÆR – fra solidarisk princip til mistillidsprincip. Oplæg i overheads til LO Nordsjælland 8. Oktober. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm.

⁴⁵) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdsreformen og velfærdskommissionen. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm.

⁴⁶) Jf. Lund, Henrik Herløv: Dagpengereform – Skal fagbevægelsen indgå en handel med regeringen herom? www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm.

Tabel: Beskæftigelsespotentiale i reduceret udstødning⁴⁷.

Område:	Beskæftigelsesforbedring: (beskæftigede personer)
Styrket uddannelsesindsats for ledige	
Hurtigere genoptræning af arbejdsskaderamte, indsats for forebyggelse af arbejdsmiljøskader og reduktion af sygefravær herigennem	
Individuelt tilpassede forløb og behandlingstilbud overfor langtidsledige	
I ALT	10.000

Beskæftigelsespotentiale i bedre integration.

For det tredje vil der ikke mindst være et stort beskæftigelsespotentiale i en øget erhvervsfrekvens for indvandrere og deres efterkommere, der i dag fortsat ligger betydeligt under erhvervsfrekvensen for personer med dansk oprindelse.

En fuld ajourføring af indvandrernes erhvervsfrekvenser vil give en øget beskæftigelse på 130.000. Dette vil ikke være realistisk, men en indsnævring af gabet imellem etnisk indfødte danskere og nydanskere turde være mere end realistisk

Det som her er brug for, er ikke regeringens forarmelsespolitik gennem starthjælp og kontanthjælpsforringelser, men først og fremmest en styrket uddannelsesindsats. Vi ved, at når indvandrere og især indvandreres efterkommere kan møde op med et godt gedigent dansk arbejdsmarkedsbevis, så springer jobportene op. Så vejen til højere erhvervsfrekvens er tre ting: Uddannelse, uddannelse og atter uddannelse.

⁴⁷) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdskommissionen og velfærdsreformen samt jf. Den Alternative Velfærdskommission: Kvalitet med fokus på mennesket. Tallene er tilpasset den i dag ændrede beskæftigelsessituation. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

Og så er der brug for at det offentlige forpligter sig til at ansætte en større andel af indvandrere.

Hvor indvandrerne i dag udgør omkring 6 % af befolkningen, udgør deres andel af den offentlige arbejdsstyrke kun i gennemsnit omkring det halve. Der findes imidlertid kun vejledende normer for, hvor stor en andel af indvandrere, som offentlige arbejdspladser skal beskæftige. Det ville være et stort skridt frem og et afgørende signal til private arbejdsgiver, hvis der blev fastsat forpligtende kvoter for andelen af indvandrere og efterkommere på offentlige arbejdspladser ⁴⁸.

Tabel: Beskæftigelsespotentiale i forbedret integration mm⁴⁹.

Indsatsområde:	Beskæftigelsesforbedring: (beskæftigede personer)
Styrket indsats for erhvervsfaglig og videregående uddannelse af indvandrere	
Styrket indsats for dansk, faglig efteruddannelse af indvandrere med videregående uddannelse fra udlandet	
Kvoteordning for ansættelse af indvandrere på offentlige arbejdspladser	
I ALT	10 -15.000

⁴⁸) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdscommissionen og velfærdsreformen. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

⁴⁹) Jf. Den Alternative Velfærdscommission: Kvalitet med fokus på mennesket. Tallene er tilpasset den i dag ændrede beskæftigelsessituation. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

Tilførsel af arbejdskraft udefra?

Endelig er der for det fjerde endelig spørgsmålet om, hvorvidt vi – ligesom i 60'erne – skal åbne op for større tilførsel af arbejdskraft udefra end der har været tale om i de seneste år? Dette kræver frem for alt et skift i den overordnede politik væk fra den indvandrerfjendske orientering, som har været udpræget under VK – regeringen, til fordel for en langt mere integrationsorienteret politik.

Fordelen ved at åbne op er – som det fremgår foran -, at der i de kommende årtier bliver tale om en meget stor afgang de kommende årtier af ”indfødte danskere” fra arbejdsmarkedet. Selvom meget – jf. foran – kan gøres for at mobilisere flere ressourcer fra det danske arbejdsmarked, vil en tilgang af arbejdskraft også udefra kunne give et kærkomment bidrag til flere hænder, ikke mindst i den offentlige sektor.

En risiko er, om vi hermed bare øger det værende problem med at integrere indvandrere og deres efterkommere på det danske arbejdsmarked og i samfundet i det hele taget. Den primært opgave i forhold til indvandring må derfor her gå på at skaffe de indvandrere, vi har, samt deres efterkommere i beskæftigelse.

Men hvis vi vælger at gøre det, må være det i så tilfælde være et spørgsmål om arbejdskrafttilgangen i modsætning til i 60'erne bør styres mere. I 60'erne havde tilgangen især karakter af uuddannet arbejdskraft fra ikke vestlige lande, som senere viste sig vanskelige at integrere.

Vælger vi at øge tilgangen af arbejdskraft fra udlandet, er det spørgsmålet om der i højere grad skal sættes på uddannet arbejdskraft, herunder fra fx Østeuropa, hvorfra der allerede i dag sker en betydelig tilgang.

De senere års udvikling med et stærkt stigning i antal såkaldte ”grænsegængere” viser, at dette er en mulig strategi.

Tabel: Beskæftigelsespotentiale i øget tilgang af arbejdskraft udefra.⁵⁰

Indsatsområde:	Beskæftigelsesforbedring: (beskæftigede personer)
Åbning for øget tilgang af uddannet arbejdskraft	
Anden øget tilgang af arbejdskraft udefra	
I ALT	20.000

Samlet beskæftigelsesforøgelse.

Samlet kan der altså skabes en forøgelse af antallet af offentligt ansatte på 50 – 60.000 personer eller rundt regnet omkring 55.000 personer gennem en aktiv vækst-, beskæftigelses-, integrations og fastholdelsespolitik, jf. nedenstående tabel.

⁵⁰⁾ Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdskommissionen og velfærdsreformen samt jf. Den Alternative Velfærdskommission: Kvalitet med fokus på mennesket. Tallene er tilpasset den i dag ændrede beskæftigelsessituation. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

Tabel: Samlet potentiel beskæftigelsesforbedring gennem en investeringsstrategi.

Indsatsområde:	Beskæftigelsesforbedring: (beskæftigede personer)
Bedre fastholdelse, mere fleksible tilbagetrækningsordninger mm.	10 - 15.000
Reduceret udstødning gennem uddannelse, genoptræning mm., bedre arbejdsmiljø	10.000
Styrket indvandrerintegration gennem uddannelse, offentlig kvoteordning mm.	10 - 15.000
Øget tilgang af arbejdskraft udefra, navnlig af uddannet arbejdskraft	20.000
I ALT	50 - 60.000

Det vil altså i bedste tilfælde stort være muligt at skaffe i hvert fald omkring 55 til 60.000 ekstra personer til det samlede arbejdsmarkedet, herunder til den offentlige sektor, i de kommende artier, men vel at mærke gennem en strategi, der bygger på investering i arbejdskraften og på at tilføre personer udenfor arbejdsmarkedet ressourcer frem for at svinge den økonomiske pisk over dem.

8. HVOR PENGENE TIL EN LANGSIGTET INVESTERINGSSTRATEGI KOMMER FRA.

Økonomisk gevinst for det offentlige gennem øget beskæftigelse,

Ifølge Arbejdsmarkedskommissionen skal arbejdsudbuddet og beskæftigelsen øges, men af hensyn til forbedring af statsfinanserne må det ikke koste noget at få mennesker tilbage på arbejdsmarkedet.

Men skal mennesker udenfor arbejdsmarkedet tilbage på en god og konstruktiv måde, kræver det som anført, at der investeres i at skabe konstruktive og gode forudsætninger herfor. Det vil selvfølgelig kræve offentlige investeringer.

Arbejdsmarkedskommissionens løsningsmodel med at en sådan indsats ikke må koste det offentlige noget er uacceptabel, fordi der så kun er de på overførselsindkomst til at betale.

Men som dokumenteret af Arbejdsmarkedskommissionen selv kan det jo betale sig at investere i at mennesker på overførselsindkomst på en god og konstruktiv måde kommer tilbage på arbejdsmarkedet.

For det første, fordi det offentlige herved sparer udgifter og for det andet, fordi det offentlige herved får øgede skatteindtægter. Som påpeget af AMK svinger beløbet alt efter hvilke typer af overførselsmodtagere det handler om, men ifølge AMK´s egen beregning handler det – jf. nedenstående tabel – i gennemsnit om 272.000 kr som det offentlige vinder, hver gang en modtager af overførselsindkomst kommer i arbejde.

Tabel: Hvor meget vinder det offentlige, hvis forskellige typer af overførselsmodtager kommer i arbejde⁵¹.

FØR	Gennemsnitlig overførselsindkomst	Kontanthjælp	Dagpenge	Førtidspension
EFTER	Gennemsnitlig løn	Ordinær beskæftigelse med lav løn	Deltidsjob med suppl. dagpenge	Fleksjob (2/3 løntilskud)
SPAREDE UDGIFTER	131.000	113.000	117.000	20.000
ØGET SKAT	141.000	89.000	65.000	55.000
SAMLET BIDRAG TIL OFFENTLIG ØKONOMI	272.000	203.000	182.000	75.000

Anm.: Afrundet til hele 1.000.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af Finansministeriets familietypemodell.

Lægges gennemsnitsbeløbet til grund, vil de oven anførte 55 til 60.000 flere personer i beskæftigelse, således maksimalt sat kunne give det offentlige en gevinst på op mod 15 mia. kr.

Der ER samfundsøkonomisk råd.

Skulle det imidlertid blive nødvendigt, kan der imidlertid findes yderligere økonomisk råderum for at tildele ressourcer til positive investeringer i en oprustning af kvalifikationer, helbred og øvrige ressourcer for de på overførselsordninger, så de bedre er i stand til at få fodfæste og klare sig på arbejdsmarkedet og i beskæftigelse.

Regeringen har opstillet den præmis for en arbejdsmarkedsreform, at skattetrykket ikke må øges og har ovenikøbet nedsat en skattekommission til parallel med arbejdsmarkedskommissionen at nedsætte skatten på indkomst, idet det dog indtil videre har fremstået således, at der skal findes finansiering på andre afgifts- og skatteområder for nedsættelserne af skatten på arbejde. Med andre har det indtil nu fremstået således, at der skal være tale om en skatteomlægning og ikke en samlet skattenedsættelse.

Men regeringens udgangspunkt om, at skatterne ikke må stige er ikke nogen samfundsøkonomisk nødvendighed, men rent ideologisk betinget: Nemlig at det private forbrug og den private sektor skal vokse og at det offentlige forbrug i sidste ende er en reststørrelse – et residual – som må

⁵¹) Kilde: Arbejdsmarkedskommissionen: Mere velfærd kræver mere arbejde, s. 5.

indrette sig efter, hvad det private forbrug og den private sektor giver mulighed for. I dette tilfælde en meget lav vækst, som regeringen frem til 2015 stort set allerede har brugt op til sin globaliseringsplan og til trepartsaftalerne som i kvalitetsreformen.

De skattestigninger, som i givet tilfælde ville være nødvendige ville endvidere være så begrænsede at det for den enkelte skatteborger næppe ville være synderligt mærkbart. Det skal i denne sammenhæng påpeges, at den samfundsøkonomiske mest fornuftige måde at gennemføre sådanne er gennem en skattereform, som lukker en lang række huller, herunder den på trods af skattereformen fortsat uforholdsmæssigt lave beskatning af fast ejendom⁵². Herudover bør beskatningen naturligvis skærpes for de højeste indkomster, således at de bredeste skuldre bærer de tungeste byrder.⁵³

Der er et valg: Et politisk valg mellem at behandle de svage i samfundet ordentligt eller bare svinge den økonomiske pisk over dem.

Det valg turde være let at træffe.

⁵²) Jf. Lund, Henrik Herløv: Alternativ til velfærdsreformen og velfærdskommissionen samt Lund, Henrik Herløv: Velfærdskommissionens forventede anbefalinger vedr. skat. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

⁵³) Jf. Lund, Henrik Herløv: Skattereformaftalen i forårspakke 2.0: Fordelingspolitisk, samfundsøkonomisk og klimamæssig effekt. Og hvad er alternativet. Småskrift nr. 5 fra forlaget Alternativ. Marts 2009. www.henrikherloevlund.dk/artikler.htm

BILAG 1: De af arbejdsmarkedskommissionen september 2008 angivne effekter af kommissionens hovedforslag på beskæftigelse og offentlige finanser.⁵⁴

	Angiven beskæftigelseeffekt kort sigt - antal personer	Angiven beskæftigelseeffekt langt sigt - antal personer	Angiven varig effekt på offentlige finanser - mia. kr. pr. år
DAGPENGE:			
1. Dagpengeperioden af kortes til 2. År	3.500	13.000	4,5
2. 25-29 årige omfattes af unge regler	500	2.000	0,5
3. Andre	1.000	5.000	1,0
I ALT	5.000	20.000	6
EFTERLØN:			
1. Fremrykning indfasning af højere efterlønsalder mv.	+ 25.000	+ 80.000	+ 5
2. Fremrykning + afkortning af efterlønsperiode fra 5 til 4 år	+25.000	+30.000	
3. 2 - års regel ændres til 3 - års regel		+4.000	+ 1
I ALT	+25.000	+84.000	6

⁵⁴) Kilde: Oven anførte værk, s 15.

Økonom, Cand. Scient. Adm. Henrik Herløv Lund

Henrik Herløv Lund er uddannet som økonom (cand. Scient. adm.) på Roskilde Universitet ved Institut for Forvaltning og Samfundsøkonomi i 1988.

Han har i en årrække arbejdet med økonomi, administration og politik indenfor den offentlige sektor, se cv. Herudover er han kendt fra Den Alternative Velfærdskommission (DAV I og II)

Henrik Herløv Lund har bidraget til eller selv skrevet følgende bøger/rapporter:

- " FREMTIDENS VELFÆRDSSAMFUND" (Den Alternative Velfærdskommission, 2006)
- "VELFÆRD MED KVALITET OG FOKUS PÅ MENNESKET" (DAV, sept 2007)
- "NYLIBERALISMEN, VELFÆRDEN OG KVALITETSREFORMEN" (eget værk, nov. 2007)
- "ULIGHED ER SPILD. Kritik af CEPOS: Den retfærdige Ulighed og analyse af den virkelige ulighed"(eget værk, feb. 2008)
- "NEW PUBLIC MANAGEMENT - REHABILITERING AF MARKEDET. En kritik af markeds-, penge – og profitstyring indenfor det offentlige (eget værk, sept. 2008)
- "MOD DET TODELTE SAMFUND?". Nyt fra Samfundsvidenskaberne. Sept 2009

Alle publikationer af Henrik Herløv Lund kan downloades fra www.henrikherloevlund.dk. Nye analyser udgives med det månedlige nyhedsbrev "KRITISKE ANALYSER". Gratis abonnement kan tegnes ved at maile til Henrik Herløv Lund på herloevlund@mail.dk